

богослов. URL. <https://drohobych-rada.gov.ua/urochystosti-z-nagody-99-yi-richnytsi-stvorenniya-zunr-ta-prezentatsiyi-knygy-p-gushovatogo-m-shalaty-spivanyk-upa-fotozvit/> (дата звернення 10 травня 2023 р.).

10. Терещук Галина. 17 лютого минає 130 років від дня народження митрополита, кардинала Йосифа Сліпого URL. Pf , (дата звернення 19 квітня 2025 р.).

УДК 342.7

Долгоєр В. Г.

*аспірантка кафедри права та правоохоронної діяльності,
Центральноукраїнський державний університет імені Володимира
Винниченка, адвокатка, юристка та спеціалістка з адвокації напрямку
правозахисту БО БФ "СХІД-СОС", членкиня Центру трудового права та
соціального забезпечення ВША НААУ, членкиня Комітету з питань
гендерної політики НААУ*

Адміністративно-правові засади гендерного врядування в Україні

Гендерне врядування становить одну з ключових категорій сучасного публічного управління, що визначає рівень інтеграції принципу рівності прав та можливостей жінок і чоловіків у всі стадії ухвалення рішень. На міжнародному рівні імперативи такого підходу закріплено в Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW), Пекінській платформі дій та Європейській хартії рівності жінок і чоловіків у місцевому житті. У контексті українського законодавства відповідні положення втілено в Конституції України, Законі України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», Кодексі законів про працю та відповідних нормативно-правових актах.

Згідно з підходами, викладеними у "Гендерно орієнтованому врядуванні. Практичному посібнику", поняття гендерного врядування охоплює створення інституційних умов для врахування гендерної проблематики у стратегічному плануванні, бюджетному процесі, кадровій політиці, а також у процедурі моніторингу та оцінювання результатів політики [3].

Науковці дійшли висновку, що важливою передумовою ефективного гендерного врядування є існування чіткої ієрархії відповідальних суб'єктів та прозорих процедур ухвалення рішень на всіх рівнях — від місцевого самоврядування до центральних органів виконавчої влади. Як зазначено у джерелі [4], в умовах децентралізації зростає роль місцевої влади у впровадженні інклюзивних політик, що передбачає потребу в посиленні фінансових і кадрових спроможностей органів самоврядування.

У науковій літературі підкреслюється, що застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі дозволяє забезпечити справедливий розподіл ресурсів між жінками і чоловіками, враховуючи специфіку їхніх потреб [3]. Водночас на практиці така реалізація стикається з низкою викликів: відсутністю єдиної методології, низьким рівнем підготовки

кадрів, фрагментарністю впровадження на місцях.

У статті Т.М. Марценюк [1] вказується на системні бар'єри для реалізації гендерної політики в Україні — домінування формального підходу, відсутність належної політичної підтримки та слабкий міжсекторальний механізм координації. Ці висновки збігаються з аналітичними узагальненнями, зробленими у звітах Ради Європи та ПРООН щодо України, де підкреслено потребу у створенні інституційного механізму моніторингу виконання зобов'язань у сфері гендерної рівності.

У рамках адміністративного права гендерне врядування реалізується через діяльність спеціалізованих підрозділів у структурах виконавчої влади, а також завдяки нормативно-правовому регулюванню, яке закріплює обов'язки щодо врахування гендерного компонента. Так, Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» визначає повноваження органів влади щодо реалізації гендерної політики, однак механізми контролю та відповідальності залишаються недостатньо деталізованими.

На рівні місцевого самоврядування, згідно з Європейською хартією рівності, органи влади зобов'язані впроваджувати гендерно орієнтовані програми, створювати цільові робочі групи, забезпечувати гендерний аудит бюджетів та політик. Як засвідчує українська практика, ці положення реалізуються нерівномірно, що потребує розробки чітких адміністративно-процедурних алгоритмів.

Узагальнюючи, науковці дійшли думки, що адміністративно-правовий інструментарій гендерного врядування має ґрунтуватися на комплексному підході: синергії нормативного забезпечення, інституційної спроможності, наявності політичної волі та залученні громадськості до процесу формування політик. Лише у поєднанні цих чинників можна досягти сталого поступу у сфері забезпечення гендерної рівності.

Таким чином, подальше вдосконалення адміністративно-правових засад гендерного врядування в Україні має базуватись на імплементації міжнародних стандартів, створенні дієвих координаційних механізмів між усіма рівнями влади, а також запровадженні обов'язкового моніторингу і звітності. Це дозволить сформувати ефективну, підзвітну та справедливую систему врядування, здатну відповісти викликам сучасного суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Марценюк Т. М. Гендерна політика в системі державного управління // Мовознавство. 2020. № 3. С. 45–49.
2. Гендерна політика в системі державного управління : аналітична записка. Київ : Центр «Нова соціальна ідеологія», 2020. 28 с.
3. Гендерно орієнтоване врядування : практичний посібник / ПРООН в Україні. Київ, 2020. 120 с.
4. Застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі : методичні рекомендації / Мінфін України, ПРООН. Київ, 2021. 60 с.
5. Моделювання ефективної фінансової діяльності органів місцевого самоврядування ОТГ / за ред. І. В. Олексієвої. Харків : Вид-во ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 140 с.
6. Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок

- (CEDAW) [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_207
7. Пекінська платформа дій [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_507
 8. Європейська хартія рівності жінок і чоловіків у місцевому житті [Електронний ресурс]. URL: https://auc.org.ua/sites/default/files/library/hartiya_angl.pdf
 9. Конституція України : Закон від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>
 10. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>
 11. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

УДК 340

Вийванко О.
*аспірант Західноукраїнського
національного університету*

Особливості подолання часових обмежень прав патентовласників через інститут додаткової охорони

Актуальність теми дослідження про важливість подолання часових обмежень прав правовласників через інститут додаткової охорони полягає у поєднанні інтересів інноваційного розвитку, захисту інтелектуальної власності та забезпечення доступу до життєво важливих продуктів, зокрема в сфері фармацевтики, захисту рослин та тварин.

Відомо, що створення нових технологій, особливо лікарських засобів, вимагає значних інвестицій часу та коштів від потенційних правовласників. І вони зацікавлені в ефективному захисті своїх розробок. Патентний захист, що на сьогодні вважається самим сильним у світі, покликаний стимулювати інноваційну активність, оскільки він гарантує монопольне право на використання винаходу протягом визначеного терміну. Проте значну частину строку дії патенту займає процедура клінічних випробувань, реєстрації та виходу на ринок, що фактично скорочує комерційно вигідний період експлуатації винаходу. Цей строк може навіть у кілька разів перевершувати строк очікування патенту, а відтак із максимальних 20 років віднімати 5-6 років, що явно ставить не в рівні умови таких патентовласників у порівнянні з патентовласниками на інші категорії винаходів.

З метою подолання такої соціальної несправедливості, в законодавствах багатьох країн ЄС та інших держав було запроваджено механізм додаткової охорони через отримання відповідних сертифікатів додаткової охорони (далі - СДО). Останні дозволяють продовжити дію патенту на визначений строк